

الرشاد

س ٦ ١ ٣ ٣ ٠ ١ ٣ ٣ ٠

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم ديني ، علمي ، ادبي ، سياسي هفته لق مجموعة اسلاميه در
اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

صاحب ومدير مسئول : ح . اشرف اريب

عدد ٣١ - ٢١٣ ٢٢ شوال ١٣٣٠ پجشنبه ٢٠ ايلول ١٣٢٨ جلد ٢ - ٩

بر آنده بیسکرجه قهرمانی خاک هلاک سردکاری حلاله جهانلری
تیرنه حکمدارلر بینه بونلرک مدھش هجوملرینه قارشئ کندیلری
مدافعه دن عاجز قالمشدر . بو عجز ؛ اولئکی قدر شدید اولماقله برابر ؛
الآن باقیدر .

اون یدنجی عصرک مبادیسنده اختراع اولنان بر آلت ، بزی
باشقه برعالمک وجودندن خبردار ایتش ، ارباب فی اوزمانه قدر
مجهول قالمش اولان برجهان دیگر حضورنده انکشت بردهان حیرت
براقشدی .

خرده بین دیدیکمز بو آلت سایه سنده ایدی که طبعیوندن هولاندالی
(لوهنوئق) ۱۶۷۶ سنه سنده منقوعات نباتیہ بی معاینه ایدرکن بونلرک
ایچنده ذی حیات برطاقم عضویات صغیره بولندیغنی کشف ایدمیلشمشدی .
هولاندالینک بو کشفی ، ارباب فنه بی پایان بر ساحه تدقیق و تتبع
آچش اولدی . آرتق علمای طبعیه بو یکی عالمده کشفیات جدیدیه
حصر مساعی ایتکه باشلامشدردی . بونلرک جهان پسند مساعیلری
مشهور پاستورک کشفیاتیه تنوع ایلدی . و او کوندن اعتباراً امراض
منتهنک مسیلری بو مقروبلر اولدینی تحقق ایلدی .

باسیل (bacille) و باقتری (bactérie) اسملریله ده یادایدین
بو عضویاته ؛ چپلاق کوزله کوروله میوب آنجق خرده بینه مشاهده
ایدیله بیلدکارندن ناشی ؛ (سیدیللو) نام ذات طرفسمن (میقروب)
نام عمومی ویرلشدیر .

باقتریلر طفیلیات آرسنده حیوانات و انسانلره مستولی اولان ک
مدھش واک تهلکلی امراضک تخمینی تشکیل ایدرلر .

باقتریلرده مانطارلرکی مواد عضویه اوزرنده و یا ذی حیات حیوانات
بدنلرنده یاشارلر . مواد عضویه اوزرنده یاشایانلره ساپروفیت
(Saprophyte) ، و حیوانات بدنلرنده تعیش ایدنلرده طفیلیات
(parasite) نامی ویرلمکده در .

باقتریلر علی العاده قلوروفیلدن محروم بولینورلر . علوم طبعیه
علمایی بونلری تک حیرتلی اشنیه (algues) صنفه منسوب نباتا -
تک بر شعبه سی میانه ادخال ایدیورلر .

نباتیوندن موسیو قوهن (chohn)، باقتریلرک قلوروفیلدن محروم
اولدقلرینه باقهرق بونلری مانطارلر صنفه ادخال ایتکی تکلیف ایتش
ایسه ده بو تکلیف طبعیونک مظهر قبولی اوله مامشدر .

اولکی مقالهلرک برنده بیان ایتش اولدیغمز وجهله میقروبلر
هواده ، صوده ، طبقات سطحیه ارضیه ده والحاصل هر یرده مبدولاً
بولنورلر . خرده بین دینلن آلت سایه سنده درکه (عالم صغری) یی
تشکیل ایدن بو مخلوقات عجیبه نک وجودندن خبردار اولیورز .

میقروسقوبلرله معاینه و تدقیق ایدرک تنفس ایتدیکمز هوای
نسیمینک بی پایان مواد ایله مالامل اولدیننی پک کوزل آکلاهییلیرز .
خرده بینلرله معاینه ایدیلن هوای نسیمینک عرض ایتدیک منظره
(شکل ۱) ده کوریه ییلیر :

« یا ایها الذین آمنوا ارجعکم فاسق » اخضاری کبی بصیرت ، احتیاط
توصیه سنده بولان آیات کریمه نه قدر چوقدر !

یازیقار اولسون که . کندیلرینک بک صاعلام مسلمان اولدقلرینه
قائل اولان چوغمز بو تهدیدلردن ، بو اخطارلردن ذره جه متأثر ، حتی
خبردار دکل ! حیاتلرینی بزم اولومزده آرایان یابانچی ملتله یابانچی
حکومتلرک آره مزه سرپیشدیردیک نفاق ، فساد ، قومیت ، جنسیت
عرق دعوالرینی ؛ خلاصه وحدت ملیه مزی پریشان ایدرک هر دلر
اسباب اضمه حلال تخمیلرینی بر آن اول بو بونک ، بر آن اول محصول
ویرمک دوره کاله کتیرمک ایچون او قدر فعالیت کوستریورز که :
خیرینه ، حقیقی منفعتیه قارشئ او قدر لایقید ، اودرجه ده قالب کورون
مسلمان جماعتلرک کندی شرلرینه ، کندی زیانلرینه کلنجه ناصل
اولوبده بو قدر جالیشقان کسبله لرینه عقل بر دلرلر ایزمیور !

ای جماعات مسلمین ، الله ایچون اولسون کلکیز ، بو تفرقه لره ،
بو قومیت ، بولسان ، بویلم نه کورولتیلرینه نهایت ویریکز . چونکه
تهلکه اولانجه شدتیه هر طرفدن یوز کوسترمه یه باشلادی . عبرت
آلق ایچون ماضیه دنوب باقایه آرتیق نه حاجت وار ، نه ده وقت !
ایچه کورویورسکز که بوقانلی دیدی قودیلره ؛ بو صرف دیدی قودیدن
چیقان قتالره . براز ده ا دوام ایدرک اولسه کز سزده ، سزکله برابر
شو صوک حکومت اسلامیه ده - عیاذاً بالله - اولکیلرک اوغرا دینی
عاقبت خجیمه یه اوغرایه جق . اللهم اهد قومی فانهم لایعلمون .

محمد حاکف

فیات

حفظ الصخیه دأر

میقروبلرک کشفی ، میقروبلرک اشکال ، بینه لری ، حرکتلری

[وما یعلم جنود ربك الا هو]

فرقان مبین
محدود ذکاسی ، نقصان حواسیله کندینی حاکمه جهان عد ایدن
زوالی بشر ، وجودینی کمرن ، بدنی انواع امراضه دوچار ایدن
بر جهان طولوسی موجودات عضویه نک وجودندن ده ا پک یقین بر
زمانده خبردار اوله ییلمشدر .

اک مدھش حیوانلری ، اک مقترس قاپلانلری ، اک قوی آرسلا -
نلری ، اک جسیم کرکدائلری بیش اجلالنده زبون براقان مغرور
انسانلر ، ییلارجه بوغیر مرئی عضویات صغیره نک مدھش هجوملرندن
کندیلرینی قورناره ممشلر ، کمال عجز و توکل ایله قضایه رضادن باشقه
برشی یاپمه مشلدر .

اک خونین محاربندن زیاده تلفاته بادی اولان بوغیر مرئی اوردورلر

۲. — اوراق چوبوق شكلندە بولان باقتيرلردكە بونلر باتونه (Batomet) نامى آلتندە ياد ايديلرلر .

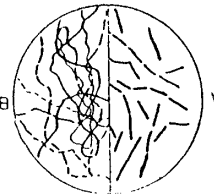
(شكل ۶) ده كوريلن باقتيرلر شاربون خسته لغى توليد ايدن ميقرولر اولوب اوراق چوبوق شكلندە بولنورلر .

(شكل ۵)

باتونه لرك بر طاقليده اوزون ومنفرد ايستافيلوقوكوسلر خييط حالندە بولنورلر . لهپتوتريكسلر (Leptothrix) كچي .

۳. — وركول شكلندە قيسوريلش حلزونى ميقرولردكە (Vibriion) نامى آلتندە ياد اولنورلر . (شكل ۸) ده كوريلن ميقرولر بو نوع ويبريولرلر عبارتدرلر .

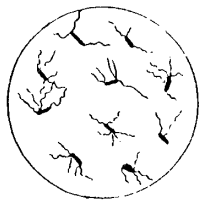

(شكل ۶)

دها اوزون اولوب حلزون واري دفعاتله كندى اوزرينه قيسوريلش اولان ميقرولر ده ايسپريل (Sprilles) اسمى وركمده در .

مع مافيه ميقرولر شو اوج شكلندە جمع ايتك قطعي بر تصنيف دكلدر . چونكه بو شكللر ثابت دكلدر . بر ميقرولر تاثيرات مختلفه آلتندە شو اوج شكلن هر هانكي برى آله بيلير .

بناء عليه ايلك دفعه تدقيق ايديلن بر ميقرولر كورونشنه نظراً شو صنملردن برينه ادخال ايتك طوغرى اوله من .

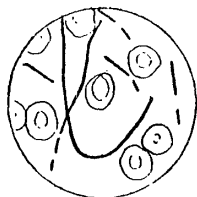
(شكل ۷)

باسيللر

ميقرولر غايتله كوچوك عضويات اولدقلى ايچون بونلر مساحسى خصو- صنده واحد قياسي اوله رق بر ميليمتره نك بيكده برى قبول ايدلشدر .

باقتريولوژى فنندە بر ميليمتره نك بيكده برى دينيله جك يردە بر مى دينلور . (روجه بر حرف اسمى) .

مثلا ورم باسيلى بر ميليمتره نك بيكده برينك ۳ الى ۶ سى قدر بر طول مالكدردينيله جك يردە ورم باسيلى ۳-۶ مى (mi) طولندە در دينلور .

(شكل ۸)

باقتيرلر طولارى - على الاكثر - عرضلرينك ۳ ويا ۴ مثلى قدر اوله بيلورلر . ميقرولرلر اكثريسى لوندن عارى ايسهلرده ايچلرندە منككشهوى

(شكل ۱)

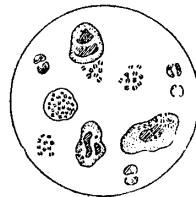
هوا داخلندە كي نوزلر، ميقرولر ، اسپورلر ، مواد عضويه قيرينتيلىرى

ميفرولرلر اشكلى . — باقتيرلر باشايجه اوج شكلندە بولنورلر :

۱. — كروي ، مدور ويا بيضى بر ر حيره شكلندە بولان

ميقرولردكە بونلر ميقروقوكوس (micrococques) نامى وركمده در .

ميقروقوكوسلرلر بعضيلرى تك ومنفرد بر حيره حالندە ، بعضيلرى ده چيغت اوله رق برلشمش بر شكلندە بولنورلر (شكل ۲) ده كورولديكي وجهله بل صوغوقلى علقى توليد ايدن ميقرولر (gonococques) بوسورتله چيغت اوله رق برلشمشدر .

(شكل ۲)

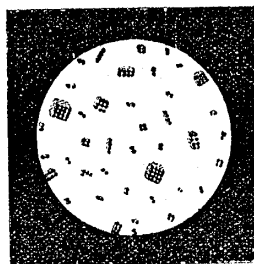
بل صوغوقلى ميقرولر (gonococques)

ميقروقوكوسلردن ساپروفيت ميقرولر (سارسينلر : Sarcines) ايسه (شكل ۳) ده كورلديكي اوزره بر كومه حالندە تجمع ايتش بولنورلر .

ميقروقوكوسلرلر بر نوعى ده يكدىكريله برلشمه لرك عادتاً بر زنجير تشكيل ايدرلر .

(شكل ۴) ده كوريلن ايسترمه پتوقو

كوسلر (Strepotecoques) بو صورتندە بر سلسله تشكيل ايدله جك طرزده برلشيرلر .

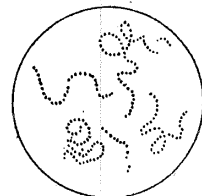

(شكل ۳)

ساپروفيت ميقرولر : sarcines

ميقروقوكوسلرلر بر قسمى -

ده برلته ييغيني منظره سى عرض ايدله جك صورتندە طولانمش بولنورلر .

(شكل ۴)

ايسترمه پتوقوكوسلر

(شكل ۵) ده كوريلن ايستافيلوقوكوسلر (staphilocoques)

بوسورتله تجمع ايتشدر .

قرمزی، ماوی، یشیل و یا خود صاری بر لون عرض ایدنلرده بولندینی باقتریلورزی اربابنک بیاناتندن آکلاشلیدور.

مبقربلرک بنیسی. — باقتریلورده سائر حیرات نباتیه کبی خارجاً بر غشاء ابله مظروف بر طاقم حیره لردن عبارتدرنر.

بعضیلرنده بو خارجی ظرف شیشه رک عادتاً بر طبقه هلامیه تشکیل ایدرکه او وقت بوکا زوئوغل (zooglé) نامی وریلیر.

خارجاً بو صورتله بر غشاء ابله مستور اولان باقتری حیره سنک داخلی حبوی نسجه ماده مصوره اولی (پروتوبلازما protoplasma) دنیان ماده دن عبارت اولوب بونک قسم مرکزیسنده ده بک نادر اوله رق (نوه) مشاهده اولنقددهر.

پروتوبلازمایی احاطه ایدن غشائک اکثریا سللوزدن مرکب بولندینی ارباب فن طرفندن بیان ایدلمکدهدر.

باقتریلرک مرکبی. — باقتریلردن بعضیلری بر حرکت مخصوصه اظهار ایدیورلر. خرده ینله معاینه ایدیلرک میقروبلرک بوحر کتلیری مشاهده ایتک قابلدر.

(شکل ۷) ده کورولدیکی وجهله اهداب متهززه به مالک اولان میقروبلر بوسایده تبدیل محل ایده بیلیمکدهدرلر. اهداب متهززه دن محروم اولان میقروبلرده ایسه حرکت اثری مشاهده اولنه من. بعض میقروبلرک حرکت ایتدکلیری مشاهده ایدن طبیعیدن بعض ذوات بولری زمره حیوانیه میانته ادخال ایتک ایسته مشلر سه ده بوخصوصه یا ککشلردر. چونکه باقتریلرک عمومیتله اشفیه صنفه مذسوب نباتاتندن بولندقلری قطعاً آکلاشلمشدر. باقتریلردن بعضیلرک حرکت ایده بیسلملری مجهز اولدقلری اهداب متهززه سایه سنده وقوعه کلمکدهدر.

مدالی: م. شمس الدین

شکلی

افغانستانه

امیر عبدالرحمن خان

« مابعد »

بو صیراده بکلر وسرکرده لردن « آرزو کزه امتشالاً تهباتده بولوندق، طرفکزه نقد اولارق اوج یوز بیک روپیه کونده ردک. بزى، دشمن خارجیک الندن قورتارمه جفکزه بناء سزه علی قدر الامکان امداد ومعاونتدن کری طور مایاجنز. لازم اولدینی تقدیرده تکرار بارده یوللایاجنز » دییه جوابلر کلدی.

(خان آباد) قلعه سیله مواقع سائرده ارزاق ادخار ایتمه لرینه دائر امر ویردم. اسحق خانده « اون ایکی بیک دموه کونده ردک والورسه کز ذخیره یوکه توب اعاده ایدم جکم » مألنده بر مکتوب

یازدم. بو ائشاده تاشغرغان اهالیسندن (یار محمد خان) نامنده بر تاجر، نزدمه کلوب بعض هدایا تقدیم ایتدی. بو قدر اهالی ایچندن بر شحصک چیقوب ده بکا هدیه کتیرمه سنه تعجب ایلدهم. فقط چوق کیمه دن آکلادم که سابق بلخ والیسی (لوی تاب) خزینه دولتن درت بیک روس آلتونی، اون بیک بخارا آلتونی، آلتمش بیک کابل روپیه سی وهری یوز روپیه قیمتنده ایکی بیک ورقه نقدیه آشیرمش، بر قاج بیک اشرفی آلتونیهله بو شخصه امانت براقش، اوده مسألینی بکا آکلامق ایچین قالقوب یانمه ککش.

غلام (فرامرزی) — که شیمدی هرات سیهسالاریدر — موما. الیه ترفیق ایدرک تاشغرغانه کونده ردم. فرامرزی، کیدوب او پاره لری کتیردی.

ایرته سی کونی، نوروزک ایلکی ایدی. امیر شیر علی خان زماننده تورکمنلر طرفندن اسیر ایدیلش آلتی بیک افغان قادین وقیزینک تبرک آزاد وتعلقانلرینه تسلیم اولونمالرینی امر ایلدهم.

میر بابا خان، بو حکمی اجرا ایتیه رک بنم مرخصلری حبسه آتمش و:

— شیمدی لک بو عاجز قادینلرک اطلاقدده مسامحه ایده رسه ک عبدالرحمان خان، یاقیننده انکیزلره آجاجنی حریده اولیه صیقیتیلره اوغرا یاجق که بونلر خاطرینه بیله کله به جک! دیش. حتی بو خصوصه اصرار ایدن مرخصلرمدن بر قاجنی اعدام ایتمش. ایچلرندن بری، کندی نهره آتوب بوغولدی ظن ایتدیرمک صورتیه حیاتی قورتارمش. بعده درویش قیاقتنه کیروب طاینمه قسزین یانمه قدر کله یلمش.

بوخیجه بی خبر آلدیغم کبی فنا حالده متأثر اولدم. درحال میر بابا ایله مشاورلرینی حبس ایتدیروب فیض آباد حکومتیه (میر محمد عمر) ی، (رستاق) حکومتیه ده برادرینی کچیردم واسیره لری بالاطلاق عالمه لری نزدینه یوالادیم کبی حرمک (شغنان) ده محبوس بولنان برادرلرینی ده قورتاروب ملتیه شوقدر بر خدمنده بولونمایه موفق اولدینمندن جناب حقه شکر ایتدم.

ایرته سی کون (قندوز) واصل اولدم. اوراده کی عسکر، ورودم اوزهرینه یوز بر پاره طوب آتمق صورتیه مراسم اجرا ایتدیلر وکلشمدن فوق العاده مسرور اولدیلر.

محضاً بنی ممنون ایتک املیه — اولجه علیمه بولونمش اولان — امرادن ایکی یوزنی حضورمه کتیروب قتلیری ایچین اذن ایسته دیلر، مطلوبلرینه رضا کوسته رمه دیکم کبی او آدملیری تحلیه ایتدیردم.

برکون صوکراده طوبیحیلرک رسمی کچیدنی سیر ایدیوردم که بری کلدی، سلام ویردکن صوکر ایاقلر مه قاپاندی. متعجبانه قالدیردم. باقدم که (ناظر حیدر) ک اوغلی (محمد سرور خان) ایش که سمرقندده ایکن بنی بر اقوب کیتمشدی. مشارالیه کلمات اعتذارینی دیکله دکن صوکر ا: